

ЕЛИН ПЕЛИН НА СЪРНИ

chitanka.info

I

Ловът е приятно удоволствие и понеже надеждите за успех всякога се виждат близки и възможни, човек от началото до края, когато може вече да каже „макар че нищо не ударих, разходката беше чудесна“, се намира в едно особено възбудено състояние, опиянен и героичен.

Духът на предисторическия прадед се вселява в тебе и упоява кръвта с мистичната сила на хищника, дава ловкост и пъргавина на мускулите, изостря слуха и обонянието, дава блясък и устрел на окото.

Когато се приготвяваш и когато отиваш на едър лов, това особено състояние достига своята върховна сила. На вълци, на глигани, на мечки. Не, не бойте се, всеки на такъв страшен лов не ходи. Аз падам малко в тяхното число — най-едрият лов за мене е сърните. Той също е свързан с опасности, защото трябва да ги търсиш в същото място, дето живеят и мечките.

Гористите гънки на Средна гора са едни от най-благодарните и най-леснодостъпните места за лов на сърни. Ние решихме да си опитае щастието там и избрахме северните склонове на най-високия връх от тая верига — върха Богдан.

По пътя за Карлово, отдето щяхме да вземем за другари опитни ловци и познавачи на местата, спряхме по обичая на всички пътници там на хановете при село Махалата. Още при влизане моят другар радостно извика към една маса, на която обядваха няколко души селяни.

— А бе Генчо, ти ли си бе?

Един млад хубав момък, с чисто отворено лице, весело стана и се здрависа с него.

Като видя пушките и кучетата, той се оживи странно и нетърпеливо запита:

— На лов ли, на лов ли? Кога? Къде?... Ах, защо не съм свободен и аз да дойда.

Казахме му, че ще отидем в планината подир два дена.

— Тогава и аз ще дойда — извика той. — Непременно. Ще взема и турчина. Той има чудесно гонче. Тая вечер отивам в село и утре се връщам. Вие ще минете през Д. Оттам да вземете бай Иван. Без него лов да не правите.

Тъкмо тоя бе и нашият план. Генчо се радваше като дете. Пихме по чаша и си дадохме дума да се срещнем там, нейде при Чамката в планината. Бай Иван знае мястото.

На тръгване от хановете Генчо ни изпрати до файтона и още един път ни увери, че непременно ще дойде.

Безкрайното тракийско поле се ширеше свободно като море. Макар и покрусено от есента, то пак беше хубаво, пак изглеждаше младо и необозримите пространства от раззеленили се посеви го пълнеха с надежда за пролетта.

Насреща изпъкваше внезапна, страшна — и нека употребим изтъркания, но единствения характеристичен епитет за нея — величествената Стара планина с нейните най-страшни гиганти Юмрукчал и Амбарица. Над тях лежеше тежък сив облак.

От лявата страна, като дете, полегнало при майка си, се виждаше виолетовата верига на Средна гора, с чисто вечерно небе, чийто лазур блестеше в розова позлата.

Нашите очи спираха на Богдан, чието малко и плоско теме оттук се виждаше голо. Подир два дена ние сме там. Носете ме, криле на мисълта!

Файтонът върви бавно. Ние говорим малко и дълго, дълго мълчим.

II

В село Карловските бани, дето щяхме да престоим един-два дена, ни казаха, че околността е пълна с яребици.

Ловът на яребици е един от най-приятните. Птица голяма, има къде да се целиш, при това те винаги са на ято по десет, по двадесет, по тридесет, хвърчат накуп. Стреляй на посока, пак може да се случи да удариш нещо. При това месото на яребицата е вкусно, заслужава си трудът.

И на другия ден, рано сутринта (не толкова рано, към десет часа, но в ловджийския език това „рано сутринта“, „късно вечерта“ и други подобни изрази са естествени и свойствени) тръгнахме на яребици. Казаха ни една местност около Стрема, в едно пространство от обсечен ракитак било пълно с яребици и бекаси.

Качихме се на файтона и бързо-бързо се намерихме на мястото. Не беше валило дъжд цели два месеца. Стрема беше бистра и плитка.

Кучетата се впуснаха из гъстия ракитак, оплетен в къпини, тръни и високи треви. И там почнаха да се вдигат едно след друго ту бекаси, ту ята яребици.

Яребиците прелитаха ту от едната, ту от другата страна на реката. Ние я прегазвахме обути и обувката ни се напълниха с вода.

Времето беше хубаво. Есенното слънце печеше силно, та никой не се боеше от студената Стрема. Кучетата бяха особено доволни, че имаше къде да се окъпят след силната умора.

Натоварени богато с лов, към обед ние се върнахме през засетите ниви. На всяка крачка ние и кучетата ни изкарвахме ята яребици, които не се плашеха много. Местните ловци не хабят патроните си по хвъркато. Те бият лов, като почнеш от заек нагоре. Затова цялото поле тук, по течението на Стрема, е пълно с яребици.

В многото си скитане по лов никога и никъде не бях виждал такова изобилие от тия птици.

Като гледах стръмния Балкан, намръщените висини, като чух вечерта страшните приказки за мечки и глигани, аз предложих на

другарите си да свършим лова тук, като отидем и на другия ден на яребици. Но той бе вече телефонира на ловците в село Д. и Балканът го теглеше повече.

Решихме да продължим лова на яребици на връщане.

III

Пътят до село Д. върви по долината на Стрема, срещу течението на реката. Това е един малък ъгъл, затворен от гористата Средна гора и стръмните височини на Стара планина. В този малък ъгъл са се разигравали събитията, които Вазов ни описва в „Под игото“. Тук са живеели неговите оригинални герои и аз с любопитство се взирам към малките селца, които лежат като тъмни петна в полите на Балкана, към пътищата, които чертаят полето, и се мъча да си представя картините на тази светла епоха, да открия кътовете, дето е палил сърцата стихийният дух на Апостола. Семейството на чорбаджи Марко, тлаката в Алтъново, заптиетата, наивните каймаками, черноробите калугерки, Боримечката, така Гинка — целият този живот, който е бликал тук, наново възкръсва пред мене и като гледам сивото настояще, помъртвелите пейзажи на този отдалечен и откъснат край, става ми тъжно.

Какво се е изменил сега животът! По пътя вече виждаш други, по-резки документи за новия дух на времето. Ето край пътя някакви развалини, обрасли в бурен, повит и къпини — мислиш някакви римски развалини. Обширна разрушена ограда, заклеявели няколко овошки, едва личещи стени от здания.

Вечер е вече и в тъмното тия руини изпъкват като неприятна приказка. Файтонджията подкарва полека конете си и бавно, просто, ти разправя повестта на този погинал живот.

Това доскоро — допреди пет-шест години — е било цъфтящ чифлик, богат със стока, прочут с вътрешен разкош. Тук са идвали на лов министри и чужди дипломати. Тия поля, ниви и ливади, дето се простират надолу край реката, докъдето ти око види, са били на този чифлик. Но господарят умира и наследниците разделят всичко, разпокъсват на части и разпродават имота. И това опустошение отива дотам, че даже железата от гроба на господаря били продадени.

В село Д. стигнахме късно и дълго вървахме по единствената безконечна улица, докато намерим къщата на бай Иван. Той ни

посрещна зарадван. Бай Иван играе между тридесет и четиридесет години, слаб, висок, любезен, разговорлив и интелигентен селянин. Макар и доста състоятелен и с голяма любов отдаден на грижи за настоящето и бъдещето на своята „частна собственост“, той пак се е писал в комунистите, защото времената били такива. Но за политика не му е приятно да приказваме, пък и ние не обичаме такива разговори.

На лов отиваме, нека за лов да приказваме. Ние — бедните пилчари от софийското поле, дето няма нищо друго освен врабчета — да мълчим. Думата имат бай Васил, прочут ловец, когото взехме ние от К., бай Иван и бай Генчо, който като чу, че сме пристигнали, дойде да се запознаем и да се научи в колко часа сутринта ще тръгнем.

Развързаха се чудни ловджийски разкази за планината, за сърните, за глиганите, а най-много за мечките. Всеки от тях хора бе убил най-малко по една мечка и разказваше историята полека, без възбуждение, като за някоя съвсем малка работа.

Аз слушах с почит и страх тях смели хора, както дете слуша страшните приказки на баба си, и мисълта ме носеше из вълшебните гори, де гонят елена и бият глигана.

И чудесното вино, което бай Иван беше отворил в наша чест, се лееше чашка по чашка, унисаше разказвачите и слушателите, разказите вървяха един след друг и истината и лъжата престанаха да враждуват и се преплитаха във фантастични вихрушки, които увеличаха сладко.

IV

Рано на другия ден, още преди зори, бай Иван ни събуди да се стягаме. Той през нощта бе ходил до съседното село и бе довел два катъра и едно магаре, необходими спътници за планината. Двете прочути кучета Султан и Арап, за които снощи се изсипаха безчет похвали, клечаха пред стълбата и нервно гледаха как се товарят багажите и готвят пушките.

Селото беше се пробудило, когато дружината потегли по единствената улица на селото, дълга два километра, към планината. По чешмите с менци и стомни се трупаха жени и гледаха с любопитство. Пред едно кафене (тук кръчми няма) се бяха натрупали няколко души и гледаха две закачени мечи кожи, току-що одрани. Ловците, които бяха ги убили, разправяха историята. Три дена скитали из гората и видели осем мечки, от които убили само две.

Аз погледнах към гората. Тя лежеше тънморавна по плещите на Средна гора и по грамадните и гънки плаваха леки мъгли. Небето бе повлечено от сиви облаци.

Възседнали на катърите, ние скоро напуснахме питомната земя и нагазихме дивата планина. Пътят се запровира през страшна дъбова гора и никъде почти нямаше да се види поне една полянка.

Султан и Арап вървяха на синджир. Ние — шест души ловци — бяхме с пушки. Бай Станчо, който беше аташиран към хайваните, носеше тежка брадва, закачена на ръката му.

Пътят криволичеше много, все покрай реката, все из доловете и затова възкачването не се усещаше. Само изрядко дохождаха някои стръмнини, които ни предаваха от баир на баир.

След два часа път стигнахме първата поляна, стръмна, тревиста и хлъзгава, от която се надничаше в тъмно и страшно ушелие от гора, бука до бука.

Бай Иван даде команда да спрем. След като закусихме добре с дванадесет пържени яребици, които носехме, и като пихме от хубавото

вино на бай Иван, той ни поведе из тъмното ушелие, постави ни на пусия, даде ни наставления и изчезна с двете кучета.

V

Аз останах самичък в един дълбок дол, между високите стройни буки. Гората мълчеше. Леки мъгли се свиваха от върхищата и се спущаха надолу. Някакви ситни, едвам забележими птички бързо подскачаха от клон на клон и с тънък писък се обаждаха една след друга. В дола тихо бълбукаше малко поточе и едвам се виждаше под дебелия пласт от червена букова шума, която покриваше навсякъде земята.

Скоро през буките, като по жици, се донесе далечният и усилен лай на кучетата. Тоя лай ту глъхнеше, ту наново екваше и едно далечно ехо го повтаряше. После пак всичко се потаи. Гората млъкна и кучешкият лай не се повтори.

Някой предпазливо повика. Аз излязох по малката пътечка.

— Видя ли го? — попита развълнуван бай Станчо, който с брадва в ръка пасеше добичетата по-горе.

— Какво?

— Глиган! Зададе се отгоре като бивол. Тю да му се не види, защо не взех пушката! Не съм ловец, ама на такава сгода щях да го праметна.

Аз нищо не бях видял.

Скоро дойде и бай Иван. Той разправи, че кучетата открили сърни, но ги прогонили далеч.

— Да вървим — каза той, — те ще се върнат.

Натоварихме се отново и тръгнахме нагоре. Тук вече пътят стана стръмен и не можеше да се язди. Попадали от бурите, грамадни гниеци трупи на буки лежаха навред и често препречваха пътя. Бай Иван непрестанно викаше кучетата. Те не идваха. Най-после той ни остави и се изгуби из гората да ги търси.

На мръкнало стигнахме на местността свети Спас, северно от върха Богдан. Заваля ситен дъжд и гъсти мъгли се спуснаха ниско над гората. Установихме се в малката сграда-оброчище, дето по огъня, който бе кладен вътре, изглеждаше, че са нощували и други.

Запушихме прозорците със суха папрат, разчистихме боклуците, напостлахме пак суха папрат наоколо и накладохме буен огън. Добичетата се подслониха под малкия навес, а ние насядахме около огъня.

Скоро се чу силният глас на бай Иван и след него нервен кучешки лай. Ние пак наскочихме с пушките и навлязохме в гората. Лаят приближаваше, звънтеше близо, бързо и рязко, но скоро се отдалечи и съвсем изчезна.

Бай Иван дойде уморен и почна пак да се ядосва. Така и така повикал кучетата, защо ги пак пуснал? Сега кой знае къде ще отидат. Той вика, стреля, дюдюка, но напразно. Кучетата не дойдоха.

Стана студено. Тежка мъгла сгъсти нощния мрак, дъждът се усили и ние се прибрахме на почивка около буйния огън. От винцето на бай Иван беше останала непокътната цяла голяма бъклица и затова ядът на бай Иван скоро мина. Той се утеши, че кучетата ще се върнат и ще ни намерят, както много пъти са го правили, и до късно се разправяха чудните ловджийски истории.

Ние заспахме един по един около пламтящия огън.

През нощта излезе вятър. Гората зарева. Сякаш стомилионна тълпа викаше изпод земята.

Рано сутринта бай Иван стана.

— Брей, момчета, помнете ми думата — ще хванем сърна. Нощеска сънувах, че улових една кадъна за ръката.

Още не бяхме се приготвили за тръгване, от гората се понесе силен мъжки вик. Скоро на поляната изскочи Генчо от С., с когото се срещнахме на хановите в село Махалата. Той вчера цял ден ни търсил. Дошъл сам, защото другарят му бил болен. Генчо водеше и гонче.

Върнахме се по същия път. На избраното място бай Иван пак ни постави на пусия и пуснахме Генчовото куче. Тоя път аз стоях в един дълбок дол между два отвесни като стена хълма, които бяха толкова близо един до друг, че върховете на буките от единия и другия си подаваха ръце. Дълго и трудно слизах по хлъзгавата шума, докато стигна определената канара, на която трябваше да пазя. На нея не ми беше удобно, аз слязох под нея на друга, оттам на трета, докато се намерих в подножието на една мъхната, колосална пирамида от грамадни камъни. Тук бе тихо, хладно и страшно. Цареше тайнствено грозно мълчание. Казвах, че тук имало мечка. Заозъртах се плахо

наоколо и проверих пушката дали е пълна с едри сачми. Погледнах зад мен — под канарата зееше страшна тъмна дупка, а пред вратата ѝ — чисто, прибрано, няма нито клонче, нито шумчица, сякаш някоя млада булка беше помела.

След това мястото, на което стоях, ми се видя неудобно и аз наново се покачих на върха на пирамидата.

Генчовото куче нищо не изкара. След един час бай Иван ни повика и ние, като натоварихме багажа си, бързо започнахме да се спущаме по дългия кривулист път към селото.

Наистина, не ударихме нищо, но направихме хубава разходка.

С тая утешителна мисъл ние оставихме на мира Средна гора и нейните кисели сърни.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.